

ACTUS DISPARATI

3761 **S**unt, quorum unus non dependet ab aliis; ut si quis nunc blasphemat aut concupiscit pueram, & hinc ad horam iterum blasphemat, aut concupiscit pueram, independenter tamen à primo actu.

3762 De ipsis loquendo, si fiant eodem impetu, & calore, seu si posteriores fiant ex vi prioris, censentur moraliter continuati, & conflant unum numero peccatum. Si verò non fiant eodem impetu, & calore, seu si posteriores non dependeant à priori, censentur moraliter interrupti, & plura numero peccata: tales regulariter censentur, si multum intermediet temporis, v. g. si inter unam, & aliam blasphemiam intermediet hora: Tunc si adsit dubium, debet exprimi tempus.

3763 Hinc resolues, unum numero peccatum committere eum, qui uno impetu, & eodem calore plures, etiam aliqua interruptione physica intercedente, inimicum percutiat, blasphemet, pejeret, detrahatur; & Confessarium, qui in mortali successivè plures confessiones audit, unam post aliam.

3764 E contra, qui plures successivè occidit, vel eadem nocte plures fornicationes habuit, etiam cum eadem muliere, & voluntate continuata per totam noctem fornicandi, si fiat cum notabili contemptu, aut damno aliorum, ut fuit jactantia *Pharisai* *Luc. 18.* 2. Jactantia de peccato commisso est mortal, si peccatum est mortale. Non tenetur quis explicare speciem peccati, de quo se jactavit, nisi cum jactantia interveniat gaudium, aut complacentia de illo. Leander hic num. 5. *disp. 8. S. 3. quest. 22.* Diana par. 3. *tract. 4. ref. 16.* sed sufficit dicere: *Laudavi me, aut glorificatus sum de peccato mortali;* quia tota malitia jactantia consistit, quod ad gloriam apud homines captandam assumit quis pro medio peccatum, ad quem finem materialiter se habet, quod peccatum sit hoc, vel illud.

3765 Quorum ratio est, quia quando actio habet terminum definitum, & limitatum, in quo completur, & terminatur, multiplicata actione, multiplicantur numero peccata; minimè, quando non habet terminum definitum. Prioris generis, secundum prudentem, & communem hominum existimationem, est plures fornicationes successivè habere sub uno voluntatis imperio, aut tres Missas die Natalis in mortali celebrare, quia sunt actus omnino consummati, non facientes inter se unitatem moralem. Posterioris verò generis sunt auditions plurium confessionum, quia sunt seorsim à Confessario per modum unius, & iudicia illa moraliter existimantur uniri.

Tum quia confessiones plurium excipiuntur (ut ita dicam) uno impetu, & calore, una nempe assistentia, ac proinde censentur actiones moraliter unitæ.

De fornicationibus specialiter patet, quia

una copula est terminus completus, & consummatus; nam non est via ad aliam, sed potius impedimentum; hinc alia non pendet à priori, sed à perversa voluntate peccatoris.

3766 Ex dictis concluditur regula universalis, hoc est, distinctionem numericam peccatorum desumendam esse ex distinctione numerica actuum moraliter interruptorum.

C A P U T VII.

De septem vitiis Capitalibus.

3767 1. **S**uperbia est appetitus inordinatus propria excellentia. Quatuor sunt ejus species, 1. Cùm quis existimat habere à se bona gratiæ, naturæ, & fortunæ. 2. cùm cognoscit habere à Deo ea bona, sed ex suo merito, & justitia. Utraque est ex genere suo mortal, & non excusat, nisi ob inconsiderationem. 3. Cùm cæteris despiciat, appetit videri, quod habet, quæ est mortal, si aliorum despectus sit notabilis. 4. Cùm jactat se habere, quod non habet, de qua modò.

3768 *Jactantia*, est mortal, vel venialis juxta qualitatem rei, de qua quis se jactat: & 1. Jactantia de bono, etiam si sit de re falsa; est ex se venialis, mortalis vero per accidens, si fiat cum notabili contemptu, aut damno aliorum, ut fuit jactantia *Pharisai* *Luc. 18.* 2. Jactantia de peccato commisso est mortal, si peccatum est mortale. Non tenetur quis explicare speciem peccati, de quo se jactavit, nisi cum jactantia interveniat gaudium, aut complacentia de illo. Leander hic num. 5. *disp. 8. S. 3. quest. 22.* Diana par. 3. *tract. 4. ref. 16.* sed sufficit dicere: *Laudavi me, aut glorificatus sum de peccato mortali;* quia tota malitia jactantia consistit, quod ad gloriam apud homines captandam assumit quis pro medio peccatum, ad quem finem materialiter se habet, quod peccatum sit hoc, vel illud.

3769 Narrare peccatum commissum non ob jactantiam, aut approbationem, sed ex levitate ratione simplicis relationis, est veniale: v. n. 2286.

3770 *Filia superbia*, sunt vanagloria, presumptio, & ambitio.

3771 *Vanagloria*, est cupiditas inanis gloria: est ex genere suo venialis. Potest fieri mortal per accidens, uti jactantia: v. num. 2706.

3772 *Presumptio*, est appetitus aggrediendi aliquid supra vires. Regulariter est venialis.

3773 *Ambitio*, est inordinatus appetitus digni-

De septem vitiis Capitalibus. Cap. VII.

411

gnitatis, & honoris non debiti, vel debito majoris. Est ex genere suo venialis, fit mortal, vel ratione materiæ, ut si ambias officium, quo notabiliter es indignus; vel ex circumstantiis, ut si modo, vel medio mortaliter malo, puta per simoniam, vel ratione damni, quod proximo inferatur; vel si sit cum notabili aliorum contemptu.

Moderatè appetere, & acceptare honorem convenientem, & ob honestum finem, atque etiam juxta rationis taxam firmiter impedimenti resistere, & pericula aggredi, quæ ejus consecutionem impediunt, non est actus superbiæ, aut ambitionis, sed magnanimitatis.

3774 2. **Avaritia** est inordinatus divitiarum appetitus. Est ex genere suo vehialis; fit mortal, si ejus causa transgredietur quis in materia applicationibus defatigatam sublevandam, odorifera, ad capitum confortationem, aut terti odoris vitationem: adeoque appetitus naturalis hominis eis immoderatè, aut ob solam voluptatem, & delectationem, sine peccato veniali frui non potest.

3775 3. **Luxuria** est inordinatus appetitus venereorum. Est ex genere suo mortal: de ea in 6. *præc. Decal.*

3776 4. **Ira** est appetitus inordinatus vindictæ.

Est ex genere suo mortal: de ea à n. 295.

3777 5. **Gula** est inordinatus appetitus cibi, & potus. Est venialis ex genere iuo; fit mortal. 1. Si fiat in tanto excessu, ut quis violenter jejunia Ecclesiæ. 2. Si gula fiat notabiliter ineptus ad functiones, ad quas sub mortali tenetur. 3. Si inde graviter, & adverterenter sua salutis noceat.

3778 In hac materia fuit damnata ab Innoc. XI. sequens propositio 8. *Comedere, & bibere usque ad satietatem ob solam voluptatem non est peccatum, modo non obseva valetudini, quia licet appetitus naturalis suis artibus frui.*

3779 Quia propositio tria puncta continet, quæ seorsim, & singillatim sunt ex genere suo venialia, & multo magis simul unita.

3780 Et 1. Peccatum est, comedere, & bibere usque ad satietatem, videlicet immoderatè, quia comedio, & potus sunt ordinata à natura ad vitam conservandam; adeoque id, quod est illi superfluum, à recta ratione deviat, & inde est peccatum.

2. Eadem ratione peccatum est, si id fiat ob solam voluptatem, quia qui sic comedet, comedet more brutaliter, pervertendo ordinem à natura institutum, ut in simili dixi nu. 2280. Non peccat autem, qui moderatè comedet ob voluptatem, eam faltem virtualiter ordinando ad necessariam vitæ sustentationem; quia tunc non habet voluptatem pro fine principali & unico, sed pro fine subordinato, vel pro medio ad finem principalem sustentationis consequendum, juxta illud, *Quod sapit nutrit;* & sic non pervertit naturæ ordinem. Ita fere discutit Cardenas *disp. 6. prop. 8.* qui ad-

dit, quod comedens ob voluptatem, si moderate comedat, virtualiter pro fine principali sustentationem intendit, quia superfluo cibo non utitur, sed necessario ad sustentationem, adeoque non ob solam voluptatem comedit.

3781 3. Quamvis licet possit appetitus naturalis suis artibus frui, id est verum, si fruatur, ac complacet moderatè, & non pervertendo ordinem, & finem, ad quem actus est à natura institutus. Quoniam (ut ait D. Thomas) *Omnia delectabilia habent pro regulâ necessitatem congruentia:* ac proinde assimi debent secundum finem proprium, ad quem sunt à natura ordinata; sic *concentus musicalis,* est ordinatus ad lætitiam, aut ad natu ram applicationibus defatigatam sublevandam, odorifera, ad capitum confortationem, aut terti odoris vitationem: adeoque appetitus naturalis hominis eis immoderatè, aut ob solam voluptatem, & delectationem, sine peccato veniali frui non potest.

3782 **Ebrietas** est, qua quis violenter, & modo innaturali ob voluptatem, aut ingluviem, scienter se usu rationis privat. Est ex genere suo mortal, quia est gravis Dei iniuria, ejus imaginem sic deturpare. Et quamvis Lessius cum alijs apud Ardekin tom. 2. pag. 149. q. 12. putet, licitum esse inebriare alium per modum necessariaz medicinæ, aut ad impediendum grave malum, v. g. homicidium, ad quod patrandum erat ille determinatus, verius puto cum Ardekin non licere, quia ebrietas formalis est ab intrinseco mala, cum privet hominem modo innaturali usu rationis, & reddit similem bruto.

3783 7. **Accidia**, ex D. Thom. Est fastidium spiritualium rerum. Unde importat quoddam tamquam bene operandi juxta illud *Psal. 118. Dormitavit anima mea pro tempore.* Est ex genere suo mortal opere consummato. Venialiter peccat, qui rædio & fastidio se afficit super jejunio, aut auditione sacri, &c. non quia bona sunt, & utilia animæ, sed ob incommodum corporis, illa tamen, si sint præcepta, in executione implet. Mastrius *disp. 15. n. 144.*

6. INVIDIA: vide num. 315.

CA-